

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ЗАВРШНИ ИСПИТ НА КРАЈУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

школска 2016/2017. година

ТЕСТ СРПСКИ ЈЕЗИК

УПУТСТВО ЗА РАД

- Тест садржи **20** задатака које треба решити за **120** минута.
- Сваки задатак пажљиво прочитај, размисли о томе шта се у задатку тражи и о начину на који треба да га решиш (заокруживање, повезивање, подвлачење, дописивање и друго).
- Пиши читко, ћириличким словима, водећи рачуна да твоји одговори буду разумљиви, али и граматички и правописно исправни.
- Када решаваш задатке у којима се од тебе очекује да нешто допишеш, увек користи пуне називе; скраћенице нису дозвољене (нпр. треба написати именица, а не им. или локатив, а не лок. и слично).
- Попуни тест **хемијском оловком** (током рада можеш да користиш графитну оловку и гумицу).
- Одговори написани хемијском оловком не смеју се прецртавати нити исправљати.
- Одговор који је написан само графитном оловком неће бити признат.
- У квадрат који се налази са десне стране задатка немој ништа уписивати. То је простор у који ће прегледачи уписати број бодова. На овој и последњој страни такође немој ништа уписивати.
- Ако завршиш раније, предај тест и тихо изађи да не би ометао рад других.

Желимо ти много успеха у раду!

* Тестове, као ни делове тестова, није дозвољено умножавати нити јавно објављивати без претходне сагласности Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања.

– Хајд’мо да видимо шта је! – ћипише на ноге Том и Хак и појурише са осталим дечацима на ону обалу, са градске стране. Размакоше шибље на обали и устремише поглед преко воде. Мала парна дереглија-скела показује се отприлике на миљу од градића. Пловила је низводно. Широка палуба њена изгледала је сва начичкана народом. Око ње читаво јато малих чамаца, једни се све врзмају тамо-амо, други се просто пустили низа струју крај саме дереглије. Али шта тај читав свет ради – то дечаци нису могли да разаберу. [...]

Одједном Тому сину мисао која му све откри! Он завика:

– Знате ли ви, децо, ко се то удавио: ми!

За трен ока они се осетише као прави правцати јунаци. Зар да се не кликне од силног ликована! Утврдило се да их нигде нема; све их живо оплакује; због њих и само због њих срца се цепају а сузе лију; колико их је који сад оптужују сами себе што су били груби према тим кукавним изгубљеним дечацима, па их свако жали, свако се каје. И сад што је лепше: читав градић само о њима говори, а што је год деце, све им завиди; није, браћо, шала изаћи на такав глас, прославити се до неких висина – до неба!

Силна ствар! Е, баш вреди бити гусар, па нека каже ко шта хоће!

Спуштао се мрак и дереглија се поново даде на свој уобичајени посао, а чамци ишчезоше. Гусари се вратише у логор. Већ нису знали шта ће од таштине што су испали тако знаменити и што је због њих настала толика хука и бука.

Они наловише риба, спремише вечеру, смазаше је и онда ударише у нагађање: шта ли се сад у њиховоме градићу о њима мисли и говори. И било им је слатко да измишљају слике о свеопштој жалости због њиховог нестанка, а те слике, наравно, носиле су сасвим лично обележје.

Али када их ноћне сенке већ сасвим обавише, они мало-помало прекинуше разговор, и седели су тако буђећи у ватру, а њихове су се мисли на сваки начин разлутале ко зна куда. Прошло је сад оно прво слатко узбуђење, те Том и Џо нису били у стању да избаце из главе како сада неки тамо њихови у дому, због ове успеле враголије, не осећају исто овакво уживање као они сами. Појавише се и зле слутње; они се снуждише, осетише се несрећни; и сасвим неприметно оте се из груди уздах-два. Џо, све полагаано, стаде бојажљиво да „испишава” како би она двојица примила помисао о повратку у цивилизацију – истина, не баш сад одмах, али...

Том га смрви, с поругом! Хак, који се до сада још није изјаснио шта мисли, придружи се Тому, а колебљиви другар „објасни ствар” и био је срећан што му је пошло за руком да се извуче из шкрипца, с тим да на њему и његовоме руху остане што мање љаге: да се, ето, жутокљунац био разболео од чежње за кућом.

1. Због чега је дружина Тома Сојера сматрала да „баш вреди бити гусар, па нек каже ко шта хоће”?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Успели су као гусари да пређу скелом реку и домогну се скривеног блага.
- б) Били су поносни што могу да стоје на палуби лађе у гусарском оделу.
- в) Прославили су се као гусари скупивши јата чамаца да помогну мештанима.
- г) Срећни су што о њима као гусарима сви у месту говоре а деца им и завиде.

Заокружи слова испред тачних одговора.

- а) Том и Хак су равнодушно посматрали „јата малих чамаца” начичканих народом.
- б) Њихово осећање надмоћи и уображености није се смањивало како је време одмицало.
- в) Упорно су се трудили да прикрију колико су узнемирени што њихове породице страхују.
- г) Иако су на почетку гусарске игре били срећни, ноћне слутње су их онерасположиле.
- д) Отворено су један другом говорили како се осећају као гусари и о чему размишљају.
- ђ) Том и Хак су прихватили Џоов мудар предлог о повратку кући.

3. У ком падежу и броју се налази подвучена именица у реченици?

Вреди бити гусар, па нека каже ко шта хоће!

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) номинатив једнине
- б) генитив множине
- в) датив множине
- г) акузатив једнине

4. Прочитај следећу реченицу и одреди службу (функцију) подвученог члана.

За трен ока Том и његови другови се осетише као прави јунаци.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) субјекат
- б) објекат
- в) предикат
- г) прилошка одредба

Шта тај читав свет ради у њиховој близини – то дечаци нису могли да разаберу.

Заокружи слово испред тачног одговора.

Када упоредимо основни облик подвучене речи – ДЕЧАК са обликом наведеним у реченици – ДЕЧАЦИ, уочавамо следећу **гласовну промену**:

- а) непостојано *a*;
- б) сибиларизацију;
- в) јотовање;
- г) једначење сугласника по звучности.

6. У следећој реченици подвуци **придевску показну заменицу**.

Сви им завиде; није шала изаћи на такав глас, прославити се до неких висина – до неба.

7. Одреди **врсту** подвучене **зависне реченице** у датом примеру.

Породице су све више бринуле за дечаке јер је потрага већ дуго трајала.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) изрична реченица
- б) узрочна реченица
- в) последична реченица
- г) намерна реченица
- д) условна реченица

8. Одреди **врсту** подвучене **синтагме** у наведеној реченици.

Дечаке је прошло прво слатко узбуђење и више нису били у стању да избаце из главе како сада њихови код куће брину.

Одговор: _____

подвучене речи.

Већ у рано пролеће почну несташни излетници, пролазници, да поскакују и кидају гранчице јабуке, посуте оним топлим ињем зеленкастобелога цвета. А већ при повратку – испустиће их расејано негде у прашину, или ће, ипак, покушати да њима, бар за дан-два, освеже свој овештали намештај у стану.

Којим речима истог или сличног значења можемо заменити реч **овештали** у наведеном тексту?

Заокружи **слова** испред тачних одговора.

- а) раскошни
- б) обновљени
- в) остарели
- г) похабани
- д) модерни

10. Ђура Даничић је 1847. године доказао да је народним језиком могуће писати и научна дела.

Заокружи слово испред наслова тог научног дела Ђуре Даничића.

- а) *Писменица сербскога језика по говору њоскога народа најисана*
- б) *Рај за српски језик и њравоис*
- в) *Сјари завјет* (превод)
- г) *Сало дебелога јера либо азбукојројрес*

11. Напиши на линији назив града из заграде, поштујући **правописна правила** о писању великог слова.

Моја бака живи у _____, сликовитом банатском градићу.

(БЕЛОЈ ЦРКВИ)

- а) Бранислав Нушић је истакнути српски драмски стваралац.
- б) Бранислав Нушић, добар познаваоц српског менталитета, писао је комедије.
- в) Током Првог свецког рата, Нушић је са српском војском напустио Србију.
- г) Био је изабран за председника Удружења југословенских драмских аутора.
- д) У Смедереву је основан позоришни фестивал *Нушићеви дани*.

13. Заокружи слово испред **имена песника** на кога се односи наведена реченица.

Писао је песме за младе и одрасле, опевао је прве љубави, одрастања и трагања за правим животним вредностима у песмама *Плави чуйерак*, *Плава звезда*, *Шашава ђесма*.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Милован Данојлић
- б) Бранко Ћопић
- в) Добрица Ерић
- г) Мирослав Антић

14. Којом **врстом стиха** (према броју слогова) почиње прва строфа у песми *Срећа* Десанке Максимовић?

Не мерим више време на сате,
ни по сунчевом врелом ходу;
дан ми је кад његове се очи врате
и ноћ кад поново од мене оду.

Не мерим срећу смехом, ни тиме
да ли је чежња моја од његове јача;
срећа је моја кад болно ћутим с њиме
и кад нам срца бију ритмом плача.

Није ми жао што ће живота воде
однети и моје гране зелене;
сад нека младост и све нека оде:
он је задивљен стао крај мене.

Назив врсте стиха: _____

Оде Марко у господске дворе,
пак дозива Јевросиму мајку:
„Јевросима, моја мила мајко,
господа се јесу завадила
на Косову, пољу широкоме,
код бијеле Самодреже цркве,
и они се отимљу о царство,
међу се се хоће да поморе,
злаћенима да пободу ножи,
а не знаду, на коме је царство;
мене зову на поље Косово,
да им кажем на коме је царство.”
Кол’ко Марко тежио на правду,
тол’ко моли Јевросима мајка:
„Марко сине, једини у мајке,
не била ти моја рана клета,
немој, сине, говорити криво,
ни по бабу, ни по стричевима,
већ по правди Бога истинога!
Немој, сине, изгубити душе;
боље ти је изгубити главу,
него своју огр’јешити душу!”

Заокружи слово испред тачног одговора.

Мајка саветује сина да буде:

- а) храбар у борби;
- б) понизан пред владарима;
- в) праведан у одлуци;
- г) милосрдан према господи.

LXXI

Питаћеш ме, моје чедо,
Кад сам ове песме писо̄,
Просуо их један часак,
Један тренут, једна мисо̄.

Срце ми је лисно дрво,
А песме га цветом ресе;
Један поглед, један осмех
Увек који цветак стресе.

Ја и не знам шта је било
У тренутку том –
Тек осетим да је нешто
Лакше срцу мом.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) часак
- б) дрво
- в) поглед
- г) осмех
- д) цветак

У доба мога детињства, дакле врло давно, у наш град је дошла стална панорама. [...]

У невидљивој унутрашњости те зграде биле су кружно распоређене слике у боји; помоћу нарочито постављених огледала и јаког електричног осветљења оне су пред гледаочевим очима постајале увеличане, јарко осветљене и веома живе и пластичне. Свака слика задржавала се пред сваким гледаоцем два до три минута, а онда се кретала даље удесно, и на њено место долазила је нова слика, слева. Тако, док сваки гледалац не види све слике. Програм се састојао од петнаест слика једне одређене земље или једног великог града, и мењао се сваке недеље. [...]

Имао сам најбољег и најближег друга. Били смо нераздвојни и волели се како се само дечаци у тим годинама воле. Тај мој друг, Лазар, био је снажан, отресит дечак. Чим сам видео први програм, ја сам, у свом одушевљењу, зажелео да ту радост поделим са другом. Наговорио сам га да идуће недеље одемо заједно у панораму.

Сели смо један поред другог, тако да су слике, у свом окретању, наилазиле прво на мене па онда на Лазара. Гледајући једну слику, ја сам, поред уживања које ми она пружа, уживао и у помисли да ће ту слику мој друг гледати за који тренутак, а да сада гледа ону у којој сам ја мало пре толико уживао. [...]

Кад су се изређале све слике и почеле да поново наилазе оне већ виђене, Лазар се дигао и изашао, без речи и знака. Ја сам га гледао зачуђено, али сам остао на свом месту и још једном видео цео круг слика, иако са смањеним задовољством. А кад сам, најзад, и ја устао и изашао, затекао сам друга на улици. Прљав снег и југовина. Лазар је одмах изнео своје мишљење о панорами. Он је налазио да ту нема ничег нарочитог. Слике, као и друге слике, слике градова и места о којима ништа не знаш, где ниси био и нећеш никад бити. Шта вреди све то и чему служи? Ништа и ничему!

Поражен тим неочекиваним судом, ја сам гледао свога друга као да га први пут видим. То што је он говорио било је у таквој опреци са оним што сам ја осећао, мислио и веровао, док сам гледао слике у панорами, и после тога, да нисам налазио ни једне речи да му одговорим. Видео сам само да ми најбољи друг затвара најлепши видик и разара најбогатију наду. Избегавао сам његов поглед и осећао физички бол у грудима.

Тек мало доцније, у ходу, развио се између нас разговор, али ни та кратка и искидана расправа није могла донети споразума ни објашњења. Лазар је тврдио да то „чучање” у панорами не вреди тих пара које се дају за улазницу. У мени се све бунило и против те ружне речи и против целог таквог гледања, али нисам рекао ништа, мислећи само о једном: о разлици која може да постоји између човека и човека, и онда кад су најбољи пријатељи. Убијен тим неочекиваним открићем, ја сам само муцао нешто о лепоти света... Где? Каква лепота? Којег света? – питао је Лазар, као да нисмо били у истој панорами и гледали исте слике. На та питања ја нисам могао да одговорим. А друг је мирно и мрзовољно закључио: тих неколико насликаних мртвих призора и предела, то није ништа. Слика је слика, а свет је свет.

И сам поколебан, збуњен и сломљен, ја сам корачао механички, не мислећи ништа. Нисам знао ни кад сам се растао са Лазаром, ни како сам нашао своју кућу, после ударца који ми је за то вече одузео и пријатеља и „свет” из панораме.

Али већ идуће недеље тај свет је васкрснуо у свој својој моћи и лепоти, а и са Лазаром сам нашао свој некадашњи пријатељски тон. Ипак, о панорами нисмо више разговарали. Само би се Лазар, који никад више није отишао у панораму, понекад нашалио на њен рачун преда мном, али све је то било сада ублажено и подношљиво. Ја нисам бранио свој свет са слика, али се нисам дао ни одвојити од њега.

Заокружи слова испред одговарајућих тумачења.

- а) Приповедач одустаје од „света” из панораме да би сачувао пријатељство са Лазаром.
- б) Приповедач се мири са тим да је пријатељство са Лазаром краткотрајно и пролазно.
- в) Приповедач се не супротставља Лазаревом мишљењу, али не одустаје од сопственог.
- г) Приповедач намеће Лазару свој став и покушава да промени његово мишљење.
- д) Приповедач наставља да се дружи са Лазаром иако га је разочарао његов став о панорамаи.

Сада ћеш решавати 18, 19. и 20. задатак тако што ћеш у неколико реченица одговорити на захтеве.

Размисли како је Лазарево мишљење о панорамаи утицало на приповедача. Наведи најмање два **осећања** или **расположења** која су обузела **приповедача**. Образложи свој одговор.

Води рачуна да напишеш одговор који је:

18. целовит и заснован на тексту;

19. састављен од јасних, разумљивих и граматички исправних реченица;

20. у складу са правописним правилима српског језика.

Резултат на нивоу задатка

Укупан резултат на тесту
(од 0 до 20)

--	--	--

Комисија:

1. _____
2. _____
3. _____

Контролор:

4. _____

Број задатка	Непопуњени	0 бодова	0,5 бодова	1 бод
1.	☐	☐	☐	☐
2.	☐	☐	☐	☐
3.	☐	☐	☐	☐
4.	☐	☐	☐	☐
5.	☐	☐	☐	☐
6.	☐	☐	☐	☐
7.	☐	☐	☐	☐
8.	☐	☐	☐	☐
9.	☐	☐	☐	☐
10.	☐	☐	☐	☐
11.	☐	☐	☐	☐
12.	☐	☐	☐	☐
13.	☐	☐	☐	☐
14.	☐	☐	☐	☐
15.	☐	☐	☐	☐
16.	☐	☐	☐	☐
17.	☐	☐	☐	☐
18.	☐	☐	☐	☐
19.	☐	☐	☐	☐
20.	☐	☐	☐	☐

Упишите ✗ на одговарајуће место.

Школа	
Место	
Презиме и име ученика	